

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання розрахунково-графічного завдання,
проведення практичних занять і рекомендації до
самостійного вивчення дисципліни

**"СТАТИСТИКА ПІДПРИЄМСТВ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА"**

*(для студентів 4 курсу денної і 3 курсу заочної форм навчання
напряму підготовки 6.030504 – "Економіка підприємства")*

Методичні вказівки до виконання розрахунково-графічного завдання, проведення практичних занять і рекомендації до самостійного вивчення дисципліни “**Статистика підприємств міського господарства**” (для студентів 4 курсу денної і 3 курсу заочної форм навчання напрямку підготовки 6.030504 – “Економіка підприємства”) / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: В. О. Костюк, С. М. Гайденко. – Х.: ХНАМГ, 2011. - 59 с.

Укладачі: В. О. Костюк, С. М. Гайденко

Рецензент: В. М. Тюріна

Рекомендовано кафедрою міської і регіональної економіки,
протокол № 4 від 28 жовтня 2010 р.

ЗМІСТ

	Стор.
Вступ	4
1. Програма курсу	5
1.1. Основні положення	5
1.2. Зміст дисципліни	6
2. Рекомендації до самостійного вивчення курсу	15
3. Методичні вказівки і завдання для виконання розрахунково-графічного завдання та проведення практичних занять	30
Список джерел	57

ВСТУП

Перехід до ринкової економіки і розвиток різноманітних форм господарювання вимагають від керівників підприємств подальшого вдосконалення системи статистичного обліку і звітності, широкого застосування статистичних методів у економічних розробках та дослідженнях. Значна роль у вирішенні цих завдань належить статистиці, яка, використовуючи систему статистичних показників і методів, дає змогу точно охарактеризувати стан і розвиток того чи іншого підприємства, визначити рівень і повноту використання його наявних ресурсів (виробничих фондів, робочої сили, землі), а також розрахувати економічну ефективність інноваційно-виробничих процесів.

Все це ставить підвищені вимоги до статистичної підготовки економічних кадрів. Статистична підготовка є важливою складовою їхньої методологічної підготовки в галузі якісно-кількісного аналізу масових явищ і процесів, що відбуваються в суспільстві на макро- і мікрорівнях, зокрема, на підприємствах міського господарства в конкретних умовах місця та часу.

Метою цього навчального видання є надання студентам консультативно-практичної допомоги під час аудиторних практичних занять, індивідуальної та самостійної роботи з курсу “Статистика підприємств міського господарства”. Студенти повинні вивчити запропоновані теми даного курсу і виконати розрахунково-графічне завдання.

1. ПРОГРАМА КУРСУ

1.1. Основні положення

Метою дисципліни є оволодіння студентами теоретичними знаннями і набуття ними практичних навичок кількісної і якісної оцінки масових соціально-економічних явищ і процесів, які відбуваються на підприємствах міського господарства в конкретних умовах місця та часу.

Предметом дисципліни є вивчення кількісної сторони якісно визначених масових соціально-економічних явищ і процесів, що відображаються за допомогою статистичних показників, які характеризують різнобічні сторони діяльності підприємств міського господарства.

Цю дисципліну вивчають на базі засвоєння студентами наступних дисциплін навчального плану: політекономія, макроекономіка, мікроекономіка, економіка підприємства, соціологія, статистика (теорія), теорія ймовірності та математична статистика, інформатика та комп'ютерна техніка, економетрія, менеджмент, маркетинг, регіональна економіка, бухгалтерський облік, економічний аналіз, економіка праці та соціально-трудова відносина.

На дану дисципліну спирається вивчення таких дисциплін: економічна діагностика, аналіз господарської діяльності, потенціал підприємства: формування та оцінювання, фінансовий менеджмент, проектний аналіз, стратегічне управління підприємством.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен:

знати: можливості статистичних методів, спостереження, зведення та групування статистичних даних, економічну сутність статистичних показників, методи статистичного аналізу конкретних суспільних явищ та процесів, які відбуваються на підприємствах міського господарства в конкретних умовах місця та часу;

вміти: проводити статистичну обробку даних з побудовою статистичних таблиць, графіків, рядів розподілу, обчислювати статистичні показники

діяльності підприємств міського господарства, оцінювати їх склад, структуру, динаміку, взаємозв'язки, аналізувати отриманні результати та робити науково обґрунтовані висновки.

1.2. Зміст дисципліни

Тема 1. Предмет, методи і завдання статистики підприємств міського господарства

Предмет статистики підприємств міського господарства. Поняття, характеристика і групування підприємств міського господарства. Основні напрями діяльності підприємств міського господарства. Система обліку й статистики на підприємстві. Основні етапи (стадії) статистичного дослідження. Джерела статистичної інформації. Система статистичних показників і звітності на підприємствах міського господарства.

Статистичні методи вивчення діяльності підприємств міського господарства. Статистичне спостереження. Зведення і групування статистичних даних. Статистичні таблиці. Графічні способи зображення статистичних даних. Абсолютні та відносні величини. Середні величини. Показники варіації. Вибіркове спостереження. Ряди динаміки. Статистичні індекси. Статистичні методи вимірювання взаємозв'язків між досліджуваними явищами.

Тема 2. Статистика продукції (послуг) комунальних підприємств

Поняття і завдання статистики продукції (послуг). Форми продукції комунальних підприємств. Статистичний облік обсягу продукції. Натуральні, умовно-натуральні й вартісні показники продукції (послуг). Види продукції за ступенем готовності: готові вироби, напівфабрикати, незавершене виробництво. Система вартісних показників обсягу продукції: валовий оборот, внутрішній (внутрішньогосподарський) оборот, валова, товарна, реалізована, чиста і умовно чиста продукція.

Характеристика в динаміці виконання плану випуску продукції (надання

послуг) за обсягом. Коефіцієнти планового завдання, виконання плану і динаміки обсягу продукції (послуг), їх взаємозв'язок. Статистичне вивчення динаміки фізичного обсягу продукції (послуг). Загальний індекс фізичного обсягу продукції (послуг). Система взаємопов'язаних індексів фізичного обсягу продукції (послуг), цін і вартості продукції (послуг).

Статистичне вивчення ритмічності (рівномірності) виробництва продукції (надання послуг). Статистичне вивчення якості продукції (послуг) і стану комунального обслуговування міського населення.

Джерела інформації про продукцію (послуги) підприємств міського господарства.

Тема 3. Статистика основних фондів

Економічна сутність, склад і структура основних фондів. Завдання статистики основних фондів. Статистичний облік і вартісна оцінка основних фондів. Методи визначення зносу і нарахування амортизації. Коефіцієнти зносу і придатності основних фондів.

Статистичне вивчення процесу руху основних фондів. Баланс руху основних фондів. Показники інтенсивності руху основних фондів: коефіцієнти надходження, оновлення і вибуття. Методи розрахунку середньої вартості фондів.

Статистичні показники фондоозброєності праці й ефективності використання основних фондів: фондоозброєність праці, фондovіддача, фондомісткість продукції (послуг), фондорентабельність.

Статистичне вивчення виробничого устаткування. Показники використання устаткування за його кількістю: коефіцієнт готовності устаткування до роботи, коефіцієнти використання наявного і встановленого устаткування. Коефіцієнт змінності роботи устаткування. Коефіцієнт використання змінного режиму.

Статистичні показники використання виробничого устаткування за часом, за продуктивністю і потужністю (обсягом виконаної роботи).

Коефіцієнти екстенсивного, інтенсивного й інтегрального використання устаткування.

Використання індексного методу для вивчення динаміки та ефективності використання основних фондів і виробничого устаткування.

Джерела інформації про основні фонди.

Тема 4. Статистика праці

Завдання статистики праці. Статистичне вивчення складу й структури працівників за ознаками характеру виробничої діяльності, статі, віку, стажу роботи, професіями, кваліфікацією, рівнем освіти, форм організації та оплати праці. Абсолютні й середні показники чисельності працівників. Визначення середньооблікової кількості працівників.

Коефіцієнти використання працівників за їх чисельністю. Коефіцієнт використання облікової кількості працівників, коефіцієнт явок і коефіцієнт використання явочного числа працівників, їх взаємозв'язок.

Статистичне вивчення процесу руху кадрів. Баланс руху робочої сили. Коефіцієнти інтенсивності руху кадрів: коефіцієнт загального (валового) обороту, коефіцієнти обороту кадрів з прийому, зі звільнення (вибуття), плинності робочої сили, коефіцієнт відновлення працівників, коефіцієнт постійності кадрів.

Облік робочого часу. Основні одиниці обліку робочого часу: людино-день та людино-година. Календарний, табельний і максимально можливий фонд робочого часу, коефіцієнти їх використання. Баланс робочого часу. Середні показники витрат робочого часу: середня тривалість робочого періоду і робочого дня. Коефіцієнти використання робочого періоду і робочого дня.

Статистика продуктивності праці. Основні показники рівня продуктивності праці та завдання їх статистичного вивчення. Виробіток і трудомісткість продукції (послуг), їх взаємозв'язок.

Показники середньогодинного, середньоденного і середньорічного (квартального, місячного) виробітку на одного працівника чи робітника, їх

взаємозв'язок. Використання індексного методу при вивченні продуктивності праці. Індивідуальні та загальні індекси продуктивності праці.

Індекс продуктивності праці за формулою академіка С.Г. Струмиліна. Індекси продуктивності праці змінного складу, фінансового (постійного) складу та індекси структурних змін (зрушень), їх взаємозв'язок.

Статистика оплати праці. Завдання статистичного вивчення оплати праці. Годинний, денний і річний (квартальний, місячний) фонд оплати праці. Показники рівня і динаміки середньої оплати праці. Показники середньогодинної, середньоденної і середньорічної (квартальної, місячної) заробітної плати, їх взаємозв'язок.

Номінальна та реальна величина середньої заробітної плати, їх взаємозв'язок. Статистичне вивчення співвідношення темпів зростання продуктивності праці та середнього рівня оплати праці. Коефіцієнт випередження, коефіцієнт порівняння зростання середньої оплати праці із зростанням продуктивності праці й коефіцієнт еластичності.

Статистичні джерела інформації про чисельність персоналу, витрат робочого часу та оплати праці.

Тема 5. Статистика собівартості продукції (послуг)

Завдання статистики собівартості продукції (послуг).

Використання методу статистичних групувань для вивчення складу і структури собівартості продукції (послуг). Групування собівартості продукції (послуг) за економічними елементами витрат та за статтями калькуляції.

Статистичне вивчення виконання плану і динаміки собівартості продукції (послуг).

Індивідуальні індекси собівартості одиниці продукції (послуг): планового завдання, виконання плану, динаміки, їх взаємозв'язок.

Система загальних середніх індексів собівартості продукції (послуг): змінного складу, фіксованого (постійного) складу і структурних змін (зрушень), їх взаємозв'язок.

Джерела інформації про витрати на продукцію (послуги).

Тема 6. Статистика фінансових результатів господарської діяльності підприємств

Завдання статистики фінансових результатів (наслідків) господарської діяльності підприємств.

Показники фінансових результатів господарської діяльності комунальних підприємств: дохід (виручка) від реалізації продукції (послуг), чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (послуг), валовий прибуток від реалізації продукції (послуг), прибуток від операційної діяльності, прибуток від звичайної діяльності до оподаткування, прибуток від звичайної діяльності, чистий прибуток. Показники рентабельності. Статистичне вивчення фінансового стану підприємства. Показники статистики оборотних коштів підприємства. Характеристика ефективності використання оборотних коштів підприємства. Коефіцієнт оборотності (обернення, кількість оборотів) оборотних коштів, коефіцієнт закріплення (завантаження) оборотних коштів, середня тривалість одного обороту коштів у днях. Статистичне вивчення обсягу продукції і обсягу оборотних коштів внаслідок прискорення (уповільнення) їх оборотності. Основні показники фінансового стану підприємства.

Джерела інформації про фінансові результати господарської діяльності підприємства.

Тема 7. Статистика житлового господарства

Предмет статистики житлового господарства. Поняття домового і житлового фондів. Джерела статистичного вивчення житлового фонду: інвентаризація житлового фонду, паспортизація будинків, переписи, одночасний облік житлового фонду. Показники загальної, житлової, допоміжної і конструктивної площі.

Статистичне групування житлового фонду за окремими ознаками: призначенням приміщень, правом власності, типом будови, їх поверховістю,

внутрішнім благоустроєм, технічним станом.

Статистичні показники для характеристики житлового фонду: структура житлового фонду, середня поверховість будівель, індекси динаміки житлового фонду, середні величини на один досліджуваний об'єкт, об'ємний коефіцієнт.

Статистичне вивчення руху житлового фонду. Баланс руху житлового фонду. Коефіцієнти оновлення і вибуття житлового фонду.

Статистичне вивчення житлових умов населення. Показники кількісної та якісної характеристики житлових умов населення: щільність заселення (середньодушова забезпеченість житловою площею), середнє число мешканців на одну кімнату, коефіцієнт ізольованості житла, середній рівень благоустрою, вентиляція повітря, його температура, вологість, освітленість приміщень та ін.

Статистична звітність про житловий фонд.

Тема 8. Статистика міського транспорту

Завдання статистики міського транспорту. Статистика служби шляху. Статистичні показники служби шляху: протяжність транспортного шляху, його щільність, пропускна спроможність мережі, провізна спроможність транспорту, завантаження мережі, коефіцієнт оновлення і експлуатації шляху.

Статистичний облік рухомого складу. Маршрутна система. Коефіцієнт маршрутизації. Середньорічна кількість вагонів у інвентарі. Число вагонів у господарстві. Кількість вагонів, що перебувають у русі. Коефіцієнт випуску рухомого складу на лінію. Тривалість роботи рухомого складу на лінії. Кількість вагоно-годин у русі. Середня експлуатаційна швидкість. Пробіг рухомого складу. Середня місткість одного вагона. Коефіцієнт заповнення (заселення). Коефіцієнт платних пасажирів. Обсяг перевезення пасажирів. Середня дальність поїздки. Обсяг виконаних пасажиро-кілометрів. Інтервал і регулярність руху.

Статистичне вивчення пасажирського потоку. Методи статистичного спостереження пасажирського обороту.

Статистична звітність про роботу міського транспорту.

Тема 9. Статистика водопровідно-каналізаційного господарства

Статистика водопровідного господарства. Статистичне групування водопроводів за окремими ознаками: за призначенням, за характером джерела водопостачання, за способом подачі води. Статистичні показники наявності водопровідних споруд (водопроводів, водопровідних мереж, свердловин, водоводів, вуличних водорозборів). Одиночна протяжність водоводів. Кількість абонентів. Статистичні показники потужності водопровідних споруд (встановленої, резервної, виробничої). Коефіцієнт використання виробничої потужності. Коефіцієнт резерву. Середньорічна виробнича потужність.

Статистичні показники роботи водопроводу (підйом води, витрати води на власні потреби, подача води у мережу, витоки і невраховані витрати, реалізація води споживачам). Статистичні показники обслуговування міста водопроводом: охоплення водопровідною мережею території міста, питома щільність мережі, ступінь обслуговування, середні витрати води на одного жителя міста та ін.

Статистика каналізаційного господарства. Статистичні показники роботи каналізації: загальний пропуск стічної рідини, обсяг перекачування стічної рідини, пропуск стічної рідини через очисні споруди, середньодобовий пропуск стічної рідини.

Статистичні показники обслуговування каналізацією міста: охоплення території міста каналізаційною мережею, питома щільність каналізаційної мережі, ступінь обслуговування, рівень розвитку каналізації відносно водопровідної мережі, питома вага очищеної стічної рідини.

Статистична звітність про роботу водопроводу (каналізації).

Тема 10. Статистика комунальної енергетики

Статистика комунальних електростанцій і електричних мереж. Статистичні показники роботи електростанцій (мереж): середньорічна встановлена потужність енергетичного устаткування, кількість виробленої електроенергії, обсяг поданої електроенергії в мережу, кількість реалізованої

електроенергії споживачам, середня кількість годин використання встановленої потужності, коефіцієнт подання електроенергії в мережу, коефіцієнт реалізованої електроенергії споживачам.

Статистика підприємств тепlopостачання. Статистичні показники: кількість джерел тепlopостачання, обсяг виробленої теплової енергії власними джерелами, витрати теплоенергії на власні потреби, кількість наданої теплоенергії в мережу, втрати теплоенергії в мережах, обсяг реалізованої теплоенергії споживачам, коефіцієнт подання теплоенергії в мережу, коефіцієнт реалізації теплоенергії споживачам та ін.

Статистичні показники роботи підприємств газового господарства: протяжність газових мереж, кількість газифікованих квартир, обсяг реалізованого газу споживачам (по природному газу і по зрідженому) та ін.

Статистична звітність про роботу підприємств комунальної енергетики.

Тема 11. Статистика готельного господарства

Статистичне групування готелів за окремими ознаками.

Статистичні показники роботи готелів: кількість номерів, одноразова місткість номерів, житлова площа, кількість ліжко-діб в господарстві, кількість ліжко-діб в експлуатації, кількість ліжко-діб наданих (оплачених), коефіцієнт готовності готелю до надання послуг, коефіцієнт використання ліжко-добі в експлуатації та ін.

Статистична звітність про роботу готелів.

Тема 12. Статистика зовнішнього міського благоустрою

Статистичне вивчення міського шляхового господарства. Статистична кількісна та якісна характеристика міських доріг: загальна протяжність усіх міських проїздів, загальна площа усіх вулиць і проїздів, одиночна протяжність усіх тротуарів, загальна площа усіх тротуарів, щільність вуличної мережі, протяжність міських проїздів у середньому на одного жителя, середня ширина вулиць і проїздів, коефіцієнт вуличного благоустрою.

Статистика озеленення міст. Статистична кількісна та якісна характеристика міського озеленення міст: загальна площа усіх зелених масивів та насаджень міста, площа зелених масивів та насаджень загального користування, площа уведених в експлуатацію нових озелених територій, кількість висаджених дерев, чагарників, рослин, площа створених нових газонів, обсяг ремонтно-будівельних робіт, середня величина площі зелених насаджень на одного жителя, питома вага озелених вулиць, коефіцієнт озеленення, коефіцієнт використання оранжерейної і парникової площі.

Статистика зовнішнього освітлення. Статистичні показники освітлення вулиць: загальна протяжність освітлених частин вулиць, кількість світильників, ступінь охоплення міста зовнішнім освітленням, щільність мережі освітлення.

Статистика санітарного очищення міст. Статистичні показники роботи підприємств санітарної очистки міста: середньоінвентарне число машин, машино-дні в господарстві, машино-дні в роботі, машино-години в роботі, об'єм вивезеного сміття, величина прибраної площі, загальний пробіг машин, середня кількість днів роботи однієї машини, коефіцієнт використання парку машин, середня тривалість одного машино-дня роботи, середня продуктивність однієї машини та ін.

Статистична звітність про роботу підприємств зовнішнього міського благоустрою.

2. РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ ТЕМ КУРСУ

Тема 1. Предмет, методи і завдання статистики підприємств міського господарства

Вивчаючи цю тему, важливо усвідомити роль статистики підприємства в управлінні економікою. Вона є важливою основою як для оцінювання реальної економічної ситуації на всіх рівнях господарської ієрархії, так і для прийняття правильних рішень у галузі економіки на сучасному етапі її розвитку. Статистика підприємств формує систему основних показників, що характеризують економічний стан суб'єктів господарювання різних форм власності в цілому, а також за окремими галузями й регіонами, зокрема стосовно підприємств міського господарства. Це є один з розділів статистичної науки, що надає цифрову інформацію, необхідну для управління підприємством та розробки його економічної стратегії на перспективу.

Перед вивченням цієї теми рекомендується повторити основний матеріал з основ теорії статистики, особливу увагу при цьому необхідно звернути на статистичні методи дослідження масових економічних явищ і процесів, що відбуваються на підприємствах міського господарства (статистичне спостереження, зведення і групування статистичних даних, абсолютні, відносні та середні величини, показники варіації, ряди динаміки, індексний метод, вибірковий та ін.). Слід усвідомити, що є предметом вивчення даної дисципліни, об'єктом статистичного спостереження, необхідно звернути увагу на основні завдання статистики підприємств міського господарства.

Запитання для самоперевірки

1. Що є предметом вивчення статистики підприємств міського господарства?
2. Зв'язок статистики підприємства з економічною теорією, теорією статистики та іншими суміжними дисциплінами.
3. Склад підприємств міського господарства.

4. Яку роль відіграє статистика окремих підприємств міського господарства в його соціально-економічних дослідженнях та подальшому розвитку?

5. Які методи статистики використовуються при вивченні масових суспільних процесів, що відбуваються на підприємствах міського господарства?

6. Основні завдання статистики підприємств міського господарства в умовах ринкової економіки.

Тема 2. Статистика продукції (послуг) комунальних підприємств

При вивченні цієї теми необхідно з'ясувати, що є показниками обсягів продукції (послуг) комунальних підприємств. Потрібно знати характеристику продукції за формою та за ступенем її готовності. Треба звернути увагу на те, з якою метою використовують для статистичного обліку натуральні, умовно-натуральні та вартісні показники продукції (послуг) окремих комунальних підприємств.

Важливе значення для подальшого засвоєння теми має вивчення в динаміці виконання плану випуску продукції (надання послуг) за її обсягом. З цією метою слід використати коефіцієнти планового завдання, виконання плану і динаміки обсягу продукції (послуг). Треба звернути увагу на взаємозв'язок цих показників.

Далі потрібно більш глибоко познайомитися з системою взаємопов'язаних індексів фізичного обсягу продукції (послуг), цін (тарифів) і вартості продукції (послуг). Обов'язковим є розуміння різних методів вивчення факторів, що впливають на зміну обсягу продукції (послуг). Для цього доцільно згадати уже відомий з теорії статистики індексний метод і його застосування для дослідження впливу окремих чинників на зміну вартості продукції (послуг).

Наступним питанням теми є вивчення ритмічності (рівномірності) виробництва продукції (надання послуг). Для цього треба засвоїти методику розрахунку коефіцієнта ритмічності.

Завершуючи роботу над темою, слід звернути особливу увагу на статистичне вивчення якості продукції (послуг) і стану комунального обслуговування міського населення.

Запитання для самоперевірки

1. Що розуміють під поняттям “продукція”?
2. Інтерпретація поняття “послуги”.
3. Основні завдання статистики продукції (послуг).
4. Які методи обліку продукції (послуг) використовують у статистиці підприємств міського господарства?
5. Вартісні показники вимірювання продукції та їх обчислення.
6. Як обчислюють коефіцієнт ритмічності виробництва?
7. Як розраховують індекси фізичного обсягу продукції (послуг), цін і вартості продукції (послуг)?
8. Якими показниками характеризують якість продукції (послуг) окремих підприємств міського господарства?
9. Джерела інформації про продукцію (послуги) комунальних підприємств.

Тема 3. Статистика основних фондів

Починаючи вивчення даної теми, необхідно визначити економічну сутність, склад і структуру основних фондів. Треба звернути увагу на статистичний облік і вартісну оцінку основних фондів, методи визначення зносу і нарахування амортизації, на їх групування за різними ознаками (за економічним призначенням, натурально-предметним складом, залежно від їх ролі у виробничому процесі та ін.), статистичне вивчення процесу руху основних фондів, методи розрахунку їх середньої вартості.

Необхідно розглянути статистичні показники фондоозброєності праці й ефективності використання основних фондів. Поряд з цим треба розібратися у системі показників використання виробничого устаткування: за чисельністю,

змінністю, часом, продуктивністю і потужністю (обсягом виконаної роботи). Треба вміти розраховувати коефіцієнти змінності, використання змінного режиму, екстенсивний, інтенсивний та інтегральний коефіцієнти використання устаткування. Слід розуміти, як взаємопов'язані дані показники.

Важливим питанням теми є вивчення джерел інформації про основні фонди.

Запитання для самоперевірки

1. Сутність категорії основних фондів.
2. За якими ознаками здійснюється групування основних фондів?
3. Облік основних фондів.
4. Види оцінки основних фондів.
5. Методи розрахунку середньої вартості основних фондів.
6. Показники руху, технічного стану і ефективності використання основних фондів.
7. Показники ефективності використання виробничого устаткування за чисельністю, змінністю, за часом, продуктивністю й обсягом виконаних робіт.
8. Екстенсивний, інтенсивний та інтегральний коефіцієнти використання виробничого устаткування, їх взаємозв'язок.
9. Статистична звітність про основні фонди.

Тема 4. Статистика праці

В умовах ринкової економіки важлива роль належить її органічній складовій – ринку праці, який вивчає статистика праці. Тому статистика праці розглядає питання стану й руху робочої сили, використання робочого часу, продуктивності та оплати праці. На рівні підприємств статистичні органи вивчають склад та структуру працівників за ознаками статі, віку, стажу роботи, професіями, кваліфікацією, рівнем освіти та ін.

Особливу увагу слід зосередити на методах розрахунку абсолютних та середніх показників чисельності працівників.

Слід знати, що процес руху робочої сили вивчається статистикою за допомогою балансів. Треба звернути увагу на систему статистичних показників інтенсивності руху робочої сили (оборот по прийому, звільненню, плинності кадрів).

Необхідно пам'ятати, що робочий час є універсальним вимірником кількості трудових витрат на виробництво. Для вивчення використання робочого часу на підприємстві будують баланс, в якому ліва частина відображає ресурси робочого часу: календарний, табельний та максимально можливий фонди, а права – основні напрямки їх використання. Слід знати, що за даними балансу розраховують відносні показники використання кожного з фондів робочого часу, а також обчислюють коефіцієнти використання встановленої тривалості робочого дня і періоду.

Вивчаючи дану тему, необхідно зосередити увагу на системі показників статистики продуктивності праці, яка характеризує ефективність використання робочого часу.

Продовжуючи вивчення даної теми, треба розглянути складові фонду заробітної плати, звернути увагу на методику обчислення показників середньої заробітної плати, розібратись у визначенні зміни фонду заробітної плати з часом за рахунок окремих факторів.

Завершуючи роботу над темою, слід звернути увагу на таке важливе завдання статистики праці, як вивчення співвідношення темпів зростання продуктивності праці й середньої заробітної плати. Аналіз співвідношень проводять за допомогою коефіцієнтів порівняння, а співвідношення темпів приросту характеризує коефіцієнт еластичності заробітної плати від продуктивності праці. Необхідно розібратись у методиці розрахунку зазначених показників, а також зрозуміти, що вони характеризують.

Запитання для самоперевірки

1. Абсолютні й середні показники чисельності працівників.
2. За допомогою яких показників статистика оцінює рух робочої сили, як

вони розраховуються?

3. Календарний, табельний і максимально можливий фонди робочого часу.

4. Баланс робочого часу.

5. Коефіцієнти використання календарного, табельного та максимально можливого фондів робочого часу.

6. Середні показники фактичної тривалості робочого періоду і дня.

7. Коефіцієнти ефективності використання нормальної тривалості робочого періоду і дня.

8. Показники продуктивності праці.

9. Індекси продуктивності праці.

10. Показники середньої заробітної плати, їх взаємозв'язок.

11. Які індекси використовують для характеристики динаміки середньої заробітної плати?

12. Які показники використовують для вивчення динаміки середньої заробітної плати відносно динаміки продуктивності праці?

13. Статистичні джерела інформації про чисельність персоналу, витрат робочого часу та оплати праці.

Тема 5. Статистика собівартості продукції (послуг)

Починати вивчення теми потрібно з розгляду питання про завдання статистики собівартості продукції (послуг) в умовах сучасної економіки. Слід звернути увагу на використання методу статистичних групувань для вивчення складу і структури собівартості продукції (послуг) за різними ознаками. Особливу увагу потрібно зосередити на групуванні собівартості продукції (послуг) за економічними елементами операційних витрат та за статтями калькуляції. Важливо знати, що крім поелементного і постатейного поділу витрат у статистиці також застосовується групування витрат за характером участі у процесі виробництва, за способом віднесення їх на продукцію, за зв'язком з обсягом виробництва та ін.

Далі потрібно більш глибоко познайомитися і розібратися з індивідуальними індексами собівартості одиниці продукції даного виду і загальними індексами собівартості кількох видів продукції (послуг): індекси планового завдання, виконання плану та індекс динаміки собівартості.

Наступним питанням теми є вивчення статистики джерел інформації про витрати на продукцію (послуги).

Запитання для самоперевірки

1. Завдання статистики собівартості продукції (послуг).
2. Що розуміють під собівартістю продукції?
3. Групування собівартості продукції (послуг) за економічними елементами витрат і за статтями калькуляції.
4. Індивідуальні індекси собівартості продукції (послуг) даного виду, їх взаємозв'язок.
5. Індекси собівартості кількох видів продукції (послуг), їх взаємозв'язок.
6. Джерела інформації про собівартість продукції (послуг).

Тема 6. Статистика фінансових результатів господарської діяльності підприємств

Важливим питанням даної теми є ознайомлення з основними завданнями, що стоять перед статистикою фінансових результатів господарської діяльності підприємств міського господарства.

Далі потрібно більш глибоко познайомитися з фінансовими ресурсами підприємства, під якими розуміють грошові кошти (власні або залучені) суб'єктів господарювання, які знаходяться у їх розпорядженні для виконання фінансових зобов'язань і здійснення витрат на виробництво продукції (надання послуг).

Особливу увагу слід зосередити на вивченні найбільш важливих показників фінансових ресурсів, які характеризують фінансові результати господарської діяльності підприємств (дохід, прибуток та рентабельність).

Важливе значення для подальшого засвоєння теми має вивчення методики розрахунку й особливостей інтерпретації показників рентабельності підприємства, тому що існує багато різновидів показників рентабельності.

Наприкінці вивчення теми треба приділити значну увагу вивченню фінансового стану підприємства та джерел інформації про фінансові результати господарської діяльності.

Запитання для самоперевірки

1. Завдання статистики фінансових результатів господарської діяльності.
2. Що являють собою фінансові ресурси?
3. Якими показниками характеризують фінансові результати господарської діяльності підприємства?
4. Сутність доходу, прибутку та рентабельності.
5. Статистичні показники прибутку та рентабельності.
6. Які показники використовують для характеристики фінансового стану підприємства?
7. Джерела інформації про фінансові результати господарської діяльності підприємства.

Тема 7. Статистика житлового господарства

Слід пам'ятати, що предметом статистики житлового господарства є житловий фонд, експлуатація житлового фонду й житлові умови населення. Житлове господарство є однією з важливих галузей міського господарства, яке має за мету задоволення житлово-побутових потреб населення та створення умов для його повноцінного відпочинку.

При статистичному вивченні житлового фонду треба звернути увагу на такі поняття, як домовий та житловий фонди. Домовий фонд являє собою всі введені в експлуатацію будови, незалежно від їхнього призначення і використання (житлові будинки, будинки адміністративних, культурних, медичних, навчальних установ та ін.), крім виробничих і комунально-

побутових будов.

Житловий фонд – це житлові будинки й житлові приміщення в нежитлових будовах, призначені для постійного проживання населення даного населеного пункту.

Вивчаючи тему, необхідно ознайомитися з найважливішими показниками статистики житлового господарства, до яких відносяться загальна (корисна) площа житлових приміщень, житлова площа і допоміжна площа.

Важливо знати, що при вивченні житлового фонду за різними ознаками широко застосовується метод статистичних групувань. Крім цього, треба розглянути статистичні показники, за допомогою яких дається характеристика житловому фонду.

Наступним кроком з вивчення даної теми є статистичне дослідження руху житлового фонду та житлових умов населення. З цією метою необхідно ознайомитися і розібратися з показниками руху житлового фонду й показниками кількісної та якісної характеристики житлових умов населення.

Наприкінці вивчення цієї теми слід звернути увагу на статистичну звітність про житловий фонд.

Запитання для самоперевірки

1. Завдання статистики житлового господарства.
2. Що являє собою поняття домового і житлового фондів?
3. Джерела статистичного вивчення житлового фонду.
4. Показники загальної, житлової і допоміжної площ.
5. Статистичне групування житлового фонду за окремими ознаками.
6. Які показники використовуються для характеристики житлового фонду?
7. Які показники використовуються для вивчення руху житлового фонду?
8. Показники кількісної і якісної характеристики житлових умов населення.
9. Статистична звітність про житловий фонд.

Тема 8. Статистика міського транспорту

Слід звернути увагу на те, що сучасні внутрішньоміські перевезення пасажирів є важливою народногосподарською проблемою. Від її вирішення залежить те, як громадяни діставатимуться до місць роботи, навчання і проживання, до місць відпочинку, ринків, торгових центрів та ін.

У містах перевезення пасажирів виконується міським транспортом, статистика якого має свої особливості.

При цьому основними абсолютними показниками характеристики обсягу перевезень є пасажирооборот (сумарна відстань, на яку були перевезені пасажирів) і кількість перевезених пасажирів.

Слід знати, що основними завданнями статистики міського господарства є подальше вдосконалення системи показників, методів обліку і аналізу статистичних даних про розвиток міського транспорту.

Матеріали статистики міського транспорту широко використовуються для вивчення його стану і темпів розвитку, планування і аналізу для оцінки якості транспортного обслуговування населення.

Слід пам'ятати, що потреба населення у внутрішньоміських перевезеннях характеризується за допомогою таких показників, як чисельність поїздок, регулярність руху і наявність рухомого складу.

Задоволення потреб залежить значною мірою від провізної спроможності різних видів міського транспорту. Показниками, що характеризують провізну спроможність та роботу міського транспорту, є також робота різних служб (колій, депо, електрогосподарства, руху).

Треба звернути увагу на те, що міський транспорт обслуговує пасажиропотік за певною закономірністю, для чого велике значення має регулярність і періодичність руху.

На базі статистичного вивчення напрямів постійних потоків та їх потужності складається маршрутна сітка.

Слід проаналізувати, які показники характеризують роботу та ефективність використання рухомого складу міського транспорту.

Запитання для самоперевірки

1. Завдання статистики міського транспорту.
2. Статистичний облік рухомого складу.
3. Які показники характеризують роботу міського транспорту?
4. Показники ефективності використання рухомого складу.
5. Показники регулярності руху.
6. Статистичне вивчення пасажирського потоку.
7. Статистична звітність про роботу міського транспорту.

Тема 9. Статистика водопровідно-каналізаційного господарства

Важливим питанням цієї теми є ознайомлення з основними завданнями, що стоять перед статистикою водопровідно-каналізаційного господарства. Далі необхідно розібратися з поняттями “водопровід” і “каналізація”. Розібравшись із сутністю цих понять, особливу увагу слід зосередити, перш за все, на статистичному групуванні водопроводів за різними ознаками: призначенням, характером джерела водопостачання, способом подачі води.

Для кращого засвоєння теми необхідно глибше ознайомитися із статистичними показниками наявності водопровідних споруд (водопроводів, водопровідних мереж, свердловин, водоводів, вуличних водорозборів), показниками продуктивності водопроводу, показниками його роботи, а також з показниками обслуговування міста водопроводом.

Продовжуючи вивчення даної теми, необхідно розглянути аналогічні статистичні показники роботи каналізації і обслуговування каналізацією населення міста.

Завершуючи роботу над темою, слід звернути увагу на статистичну звітність про роботу водопроводу та каналізації.

Запитання для самоперевірки

1. Завдання статистики водопровідно-каналізаційного господарства.
2. Статистика групування водопроводів за окремими ознаками.

3. Статистичні показники продуктивності водопроводу.
4. Показники встановленої, резервної і виробничої потужності водопровідних споруд.
5. Статистичні показники роботи водопроводу і каналізації.
6. Статистичні показники обслуговування міста водопроводом і каналізацією.
7. Статистична звітність про роботу водопроводу і каналізації.

Тема 10. Статистика комунальної енергетики

Треба звернути увагу на те, що головним завданням комунальної статистики в галузі енергопостачання є вивчення обслуговування цими видами послуг населення та організацій місцевого і комунального господарства. Обслуговування населених місць і територій характеризується охопленням їх мережами енергетичних підприємств, а населення – показником рівня споживання електроенергії, газу, тепла, гарячої води. Важливо знати, що чисельна характеристика охоплення населених місць електро- та газопостачанням, теплофікацією надається у вигляді відсотку населених місць, що ними обслуговуються, а в містах – часткою жителів, які користуються цими видами благоустрою в загальному числі жителів.

Продовжуючи вивчення теми, необхідно розглянути більш детально статистичні показники роботи підприємств електропостачання, теплопостачання і газопостачання. Треба розібратися в методиці розрахунку цих показників, а також зрозуміти, що вони характеризують.

Особливу увагу слід звернути на статистичну звітність, яка характеризує роботу підприємств комунальної енергетики.

Запитання для самоперевірки

1. Статистичні показники роботи комунальних електростанцій і електричних мереж.
2. Середня встановлена потужність енергетичного устаткування.

3. Коефіцієнт подання електроенергії в мережу.
4. Коефіцієнт реалізованої електроенергії споживачам.
5. Статистичні показники роботи підприємств теплопостачання.
6. Статистичні показники роботи підприємств газового господарства.
7. Статистична звітність про роботу підприємств комунальної енергетики.

Тема 11. Статистика готельного господарства

Слід згадати, що готель - це підприємство, яке надає приміщення для тимчасового проживання приїжджих.

У процесі статистичного вивчення діяльності готелів можна використовувати різноманітні показники. Найважливішими з них є наступні: загальна площа готелю, житлова площа, одноразова місткість готелю, кількість ліжко-діб в господарстві, кількість ліжко-діб в експлуатації, кількість ліжко-діб наданих, коефіцієнт використання пропускної здатності готелю, коефіцієнт завантаження одного ліжко-місця, коефіцієнт використання готелю за одноразовою місткістю.

Необхідно звернути увагу на методику розрахунку цих показників і розібратися в тому, що вони означають.

Наприкінці вивчення цієї теми потрібно ознайомитись із статистичною звітністю, що характеризує роботу готелів.

Запитання для самоперевірки

1. Назвіть абсолютні статистичні показники, які характеризують роботу підприємств готельного господарства.
2. Як обчислюється коефіцієнт використання пропускної здатності готелю?
3. Що означає показник “одноразова місткість готелю”.
4. Як розраховують коефіцієнт завантаження одного ліжко-місця?
5. Як обчислюють коефіцієнт використання готелю за одноразовою місткістю?
6. Статистична звітність про роботу готелю.

Тема 12. Статистика зовнішнього міського благоустрою

Перш за все треба наголосити, що предметом статистики вивчення зовнішнього міського благоустрою є будівництво й експлуатація споруд дорожньо-мостового господарства, зовнішнього освітлення, санітарного очищення міст і їх озеленення.

До складу міського дорожньо-мостового господарства включають: вулиці, провулки, площі, набережні, водостоки, мости, шляхопроводи, тунелі, естакади, підземні переходи та ін.

При статистичному вивченні міського дорожньо-мостового господарства використовують абсолютні показники (кількість споруд, вулиць і проїздів, їх довжина, площа та ін.) і відносні (щільність вуличної мережі, довжина міських проїздів у середньому на одного жителя, середня ширина вулиць і проїздів та ін.).

Слід звернути увагу на те, що при статистичному вивченні санітарного очищення міст можна використовувати такі показники, як кількість спеціальних і вантажних машин для вивезення побутових відходів, кількість машино-днів у господарстві, у ремонті, у простої, у роботі, кількість машино-годин по прибиранню вулиць, площа механізованого прибирання вулиць, пробіг машин, обсяг сміття, яке вивозиться, середня відстань вивозу, коефіцієнт використання автомашин та ін.

Статистичне вивчення міського озеленення можна проводити за наступними показниками: загальна площа усіх зелених насаджень, площа зелених насаджень на території міської забудови, загальна довжина зелених насаджень уздовж вулиць, проїздів, набережних, коефіцієнт озеленення, середній розмір площі зелених насаджень на одного жителя та ін.

Головним завданням зовнішнього освітлення є створення умов для безпечного руху транспорту та пішоходів у вечірні й нічні години. Тому в процесі статистичного вивчення зовнішнього освітлення використовують такі показники: загальна довжина освітлених частин вулиць, проїздів і набережних; загальна довжина повітряних і кабельних мереж; кількість спецмашин при обслуговуванні зовнішнього освітлення; кількість світильників, витрати

електроенергії на зовнішнє освітлення; кількість світлоточок, які обслуговуються за договорами з іншими організаціями і підприємствами; щільність мережі; ступінь охоплення міста зовнішнім освітленням; витрати електроенергії на одну світлоточку.

Особливу увагу слід звернути на вивчення статистичної звітності про роботу підприємств міського благоустрою.

Запитання для самоперевірки

1. Предмет статистичного вивчення зовнішнього міського благоустрою.
2. Абсолютні й відносні статистичні показники, які використовуються для вивчення міського дорожньо-мостового господарства.
3. Назвіть статистичні показники, що використовуються при статистичному вивченні санітарного очищення міст.
4. Завдання статистики міського озеленення міст.
5. Як обчислюють коефіцієнт озеленення міської забудови?
6. Які показники використовують при статистичному вивченні зовнішнього освітлення міст?
7. Статистична звітність про роботу підприємств зовнішнього міського благоустрою.

3. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ І ЗАВДАННЯ ДЛЯ ВИКОНАННЯ РОЗРАХУНКОВО-ГРАФІЧНОГО ЗАВДАННЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Розрахунково-графічне завдання має за мету закріплення теоретичних знань з курсу та розвиток у студентів навичок практичного вирішення завдань із статистики підприємств міського господарства.

Перед виконанням розрахунково-графічного завдання студенти повинні вивчити теоретичний матеріал за програмою, використовуючи запропоновану літературу.

Розрахунково-графічне завдання включає в себе десять завдань. Варіанти завдань студенти визначають самостійно за останньою цифрою їх залікової книжки.

До розрахунково-графічного завдання додається список використаної літератури, в якому вказуються прізвище та ініціали авторів, назва книг, видавництво, місце і рік видання.

Розрахунково-графічне завдання необхідно подати для перевірки не пізніше встановленого терміну. На обкладинці роботи, яка висилається, необхідно написати прізвище, ім'я і по батькові студента, назву факультету, курсу, номер навчального шифру та домашню адресу.

В окремих випадках, з огляду на профіль роботи студента-заочника, замість виконання цього розрахунково-графічного завдання йому може бути запропоновано провести спеціальне статистичне дослідження діяльності конкретного підприємства міського господарства з використанням відповідних економіко-статистичних методів і за допомогою комп'ютерної техніки.

Якщо розрахунково-графічне завдання не зараховане, студент виконує його вдруге з урахуванням зауважень рецензента.

Завдання 1. На підставі даних таблиці визначити: валовий оборот; внутрішньогосподарський оборот; валову продукцію; товарну продукцію по металургійному комбінату.

Таблиця 1 – Вихідні дані

Найменування продукції	Виготовлено, тис. т	Спожито на власні потреби, тис. т	Оптові ціни, грн. за 1 т	Повна собівартість, грн. за 1 т
Чавун	8,8	3,3	790	760
Сталь	5,5	2,2	875	800
Алюміній	2,2	1,9	1055	1000

Завдання 2. За звітний період у вагоноремонтній дільниці трамвайно-тролейбусного управління фактично виготовили продукції на 220,0 тис.грн., при цьому планове завдання по випуску продукції було не довиконано на 5,0%.

Необхідно розрахувати величину планового завдання по випуску продукції та розмір недовиконаного плану на продукцію у вартісному вираженні.

Завдання 3. Вага матеріалів бруто склала 569,2 т. Необхідно розрахувати вагу пакування, якщо ця вага складає 8,9% чистої ваги матеріалів (нетто).

Завдання 4. Робітникам підприємства водопровідно-каналізаційного господарства (ВКГ) нарахована заробітна плата в розмірі 1089,5 тис.грн., при цьому ця величина складає 73,2% від загального фонду заробітної плати всього підприємства ВКГ.

Необхідно визначити загальний фонд заробітної плати всього підприємства ВКГ.

Завдання 5. За планом в фізико-хімічній лабораторії підприємства водопровідного господарства використовують хімічних реагентів вагою 1235,2 кг, при цьому відходи в процесі роботи за технологічним процесом мають скласти 15,9%.

Необхідно розрахувати скільки вихідного хімічного реагенту піде у відходи.

Завдання 6. За планом на виробничій дільниці будівельно-монтажного підприємства повинні виготовити 5968,9 тис.т залізобетонної продукції, при

цьому втрати сировини в процесі виробництва за розрахунками мають скласти:

- * на I операції технологічного процесу – 8,1%;
- * на II операції технологічного процесу – 6,7%;
- * на III операції технологічного процесу – 4,9%.

Необхідно розрахувати кількість вихідної сировини, яка повинна бути відпущена у виробництво.

Завдання 7. На підставі даних таблиці визначити відсоток виконання плану з виробництва насосних станцій.

Таблиця 2 – Вихідні дані

Найменування насосних станцій	Ціна, тис. грн.	Випуск, шт.	
		план	факт
НС-ЦБн.-330(кВт)	285	180	179
НС-ЦБп.-440(кВт)	374	194	200
НС-ЦБс.т.-550(кВт)	565	208	206

Завдання 8. Необхідно розрахувати середню заробітну плату одного робітника цеху за кожний місяць і в середньому за два місяця.

Таблиця 3 – Вихідні дані

Професії робітників	Січень		Лютий	
	Середня заробітна плата 1 робітника, грн.	Чисельність робітників, осіб	Середня заробітна плата 1 робітника, грн.	Фонд заробітної плати, тис.грн
Токарі	2530,52	125	2550,52	321,55
Фрезерувальники	2690,25	254	2725,25	690,37
Шліфувальники	2725,98	54	2798,03	145,12
Свердлувальники	2253,55	119	2353,55	289,44

Завдання 9. За даними бухгалтерського звіту запаси сировини на складі підприємства склали на:

- * 01.01.10р. - 545 кг;
- * 01.02.10р. - 554 кг;
- * 01.03.10р. – 350 кг;
- * 01.04.10р. – 605 кг;
- * 01.05.10р. - 630 кг;
- * 01.06.10р. - 125 кг;
- * 01.07.10р. - 789 кг;
- * 01.08.10р. - 750 кг;
- * 01.09.10р. - 700 кг;
- * 01.10.10р. - 500 кг;
- * 01.11.10р. - 396 кг;
- * 01.12.10р. - 545 кг;
- * 01.01.11р. - 325 кг;
- * 01.02.11р. - 300 кг;
- * 01.03.11р. - 298 кг.

Потрібно виконати наступне:

1. Розрахувати за кожний квартал року та в середньому за рік:

1.1. Початковий рівень ряду розподілу;

1.2. Кінцевий рівень ряду розподілу;

1.3. Середній рівень ряду розподілу;

2. Відповідні висновки отриманих результатів.

Завдання 10. Необхідно розрахувати наступні показники:

1. Зміну випуску продукції за кожним видом продукції та всього;

2. Зміну цін на продукцію кожного виду та цін на всю продукцію;

3. Зміну вартості продукції;

4. Вплив факторів на зміну вартості продукції;

5. Зробити відповідні висновки отриманих результатів.

Таблиця 4 – Вихідні дані

Види продукції	Кількість виготовленої продукції в базовому періоді, шт.	Ціна одиниці в базовому періоді, тис.грн.	Кількість виготовленої продукції в звітному періоді, шт.	Ціна одиниці в звітному періоді, тис.грн.
А	3560	89,25	3780	75,49
В	2540	125,63	1890	125,63
С	250	459,89	450	503,12

Завдання 11. Необхідно охарактеризувати динаміки обсягу реалізації газу споживачам за період з січня по травень звітного року.

Таблиця 5 – Вихідні дані

Показник	Січень	Лютий	Березень	Квітень	Травень
Обсяг реалізації газу споживачам, тис.м ³	1256,9	2567,1	1258,3	3589,2	4102,5

Завдання 12. На підставі даних таблиці визначити: валовий оборот; внутрішньогосподарський оборот; валову продукцію; товарну продукцію по металургійному комбінату.

Таблиця 6 – Вихідні дані

Найменування продукції	Виготовлено, тис. т	Спожито на власні потреби, тис. т	Оптові ціни, грн. за 1 т	Залишки незавершеного виробництва, тис. т	
				на початок року	на кінець року
Чавун	18,8	14,7	665	1,2	1,3
Сталь	15,5	15,0	885	0,5	0,7
Алюміній	12,8	10,9	1165	0,3	0,4

Завдання 13. Необхідно проаналізувати використання робочого часу за наступними даними:

- всі працівники відпрацювали 12598,0 людино-днів;
- число неявок склало 4895,0 людино-днів;
- всіма працівниками відпрацьовано 89589,0 людино-годин;
- за робочим графіком в цьому місяці 24 робочих дня по 7,9 години.

Завдання 14. Визначити середньооблікову та середньоаявочну чисельність робітників за планом і фактично, а також їхню зміну.

Таблиця 7 - Вихідні данні

Показники	За планом	Фактично
Відпрацьовано всіма робітниками, людино-днів	5890	6520
Всього неявок, у тому числі за рахунок святкових і вихідних, людино-днів	1999	2205
Число робочих днів, дн.	25	23
Число календарних днів, дн.	30	30

Завдання 15. За даними відділу кадрів будівельно-монтажного управління (БМУ) є наступні дані по складу персоналу БМУ:

Неповну середню освіту в БМУ мали 1450 осіб з них: 1250 чоловіків, у тому числі зі стажем роботи до 5 років - 700 чоловіків та 60 жінок; стаж роботи від 5 до 10 років - 300 чоловіків і 100 жінок; серед жінок 40 працювали в БМУ більше 10 років;

Середню освіту в БМУ мали 1535 чоловіків та 1235 жінок, з яких до

5 років працювали 650 чоловіків і 342 жінки; більше 10 років працювали 432 чоловіка і 457 жінок;

Вищу освіту в БМУ мали 689 осіб, з яких працювали в БМУ до 5 років 125 чоловіків і 100 жінок; від 5 до 10 років - 75 чоловіків і 70 жінок; більше 10 років - 57 чоловіків і 262 жінки.

Потрібно побудувати таблицю, виконати складне групування та зведення показників.

Завдання 16. Потрібно розрахувати очікувану дату виконання річного плану по випуску продукції, виходячи з наступних даних:

- ◆ річна програма випуску продукції 5900 од.;
- ◆ за період січень-листопад було фактично виготовлено 4900 од., у тому числі за листопад 900 од.;
- ◆ кількість робочих днів за графіком в листопаді 23 дні, а в грудні 25 днів.

Завдання 17. Необхідно охарактеризувати наступні складові:

- динаміку продуктивності праці;
- планове завдання по зростанню або зниженню продуктивності праці;
- виконання встановлених завдань продуктивності праці.

Таблиця 8 – Вихідні дані

Показники	Базисний період	План на звітний період	Фактично за звітний період
Валова продукція за оптовими цінами підприємства, тис.грн.	5986,63	6987,56	7569,12
Середньооблікова чисельність робітників, осіб	232	235	200
Продуктивність праці 1 робітника, тис.грн./осіб	25,80	29,73	37,85

Завдання 18. На підставі даних таблиці визначити відсоток виконання плану з виробництва насосних станцій.

Таблиця 9 – Вихідні дані

Найменування насосних станцій	Ціна, тис. грн.	Випуск, шт.	
		факт	план
НС-ЦБн.-270(кВт)	340	300	340
НС-ЦБп.-290(кВт)	570	205	195
НС-ЦБс.т.-250(кВт)	420	355	307

Завдання 19. У зв'язку з відсутністю сировини на підприємстві планується скоротити випуск продукції на 12,9%. За рахунок цього чисельність промислово-виробничого персоналу також планується скоротити на 9,7%.

У відповідності зі змінами відбувається збільшення мінімальної заробітної плати на 12,1%, а середня заробітна плата повинна збільшитися на 14,9%.

Необхідно розрахувати, як зміниться фонд заробітної плати.

Завдання 20. 1 січня 2011 року на склад чорних і кольорових металів надійшло 589 т. За даними технологічного процесу на виробництво продукції виду DF в I кварталі поточного року необхідно 896 т сировини.

Необхідно проаналізувати забезпеченість підприємства сировиною одного виду FG.

Завдання 21. В базисному періоді на одиницю послуги було витрачено сировини виду WV в кількості 12,9 т. В звітному періоді витрати сировини на одиницю послуги знизилися на 1,9% та, при цьому обсяг наданих послуг в звітному періоді збільшився на 3,3% в порівнянні з базисним періодом, а в базисному періоді з сировини виду WV надано послуг в розмірі 25635,2 тис.м³.

Необхідно проаналізувати використання сировини в процесі реалізації води споживачам.

Завдання 22. Необхідно дати характеристику процесу надходження сировини на підприємство.

Таблиця 10 – Вихідні дані

№ поставання сировини	Дата поставання за договором	Дата фактичного поставання	Величина поставання за договором, т	Величина фактичного поставання, т	Величина поставання в межах договору, т	Частота поставання за договором, дн.	Частота фактичного поставання, дн.
I	01.04.	02.04.	450	440	440	-	-
II	06.04.	07.04.	450	430	430	6	6
III	10.04.	12.04.	450	470	450	5	6
IV	17.04.	16.04.	450	460	450	8	5
V	25.04.	28.04.	450	450	450	9	13
Всього	-	-	2250	2250	2220	28	30

Завдання 23. На підставі даних таблиці визначити: валовий оборот; внутрішньогосподарський оборот; валову продукцію; товарну продукцію по металургійному комбінату.

Таблиця 11 – Вихідні дані

Найменування продукції	Виготовлено, тис. т	Спожито на власні потреби, тис. т	Оптові ціни, грн. за 1 т	Повна собівартість, грн. за 1 т	Залишки незавершеного виробництва, тис. т	
					на початок року	на кінець року
Чавун	12,2	3,8	650	600	5,2	5,3
Сталь	13,3	5,2	870	800	3,3	3,7
Алюміній	9,3	7,9	1150	1050	4,3	4,4

Завдання 24. За даними відділу кадрів водопровідно-каналізаційного господарства (ВКГ) є наступні дані по складу персоналу ВКГ:

Неповну середню освіту в ВКГ мали 450 осіб, з них: 250 чоловіків, у тому числі зі стажем роботи до 5 років - 70 чоловіків та 60 жінок; стаж роботи від 5 до 10 років - 120 чоловіків і 100 жінок; серед жінок 40 працювали в ВКГ

більше 10 років;

Середню освіту в ВКГ мали 535 чоловіків та 235 жінок, з яких до 5 років працювали 254 чоловіка і 102 жінки; більше 10 років працювали 89 чоловіків і 88 жінок;

Вищу освіту в ВКГ мали 300 осіб, з яких працювали в ВКГ до 5 років 55 чоловіків і 92 жінки; від 5 до 10 років - 37 чоловіків і 52 жінки; більше 10 років - 16 чоловіків і 48 жінок.

Потрібно побудувати таблицю, виконати складне групування та зведення показників.

Завдання 25. Необхідно оцінити використання устаткування цеху за наступними даними:

1. В цеху встановлено - 356 одиниць устаткування:

1.1. В I зміну працювали 89% одиниць устаткування;

1.2. В II зміну працювали 189 одиниць устаткування.

2. Режим праці - 8 годин зміна.

3. В I кварталі устаткування:

3.1. Працювало - 68 днів.

3.2. Відпрацьовано - 89329 верст.-год.

3.3. За всіма причинами устаткування в простій знаходилося - 9329 верст.-год.

4. За I квартал в цеху було виготовлено продукції вартістю - 125,9 тис.грн.

Завдання 26. Необхідно розрахувати зміну роботи устаткування, якщо в звітному періоді виготовили продукції в кількості 1259 од., при цьому загальне число відпрацьованих верстато-годин збільшилося в порівнянні з минулим роком на 8,9%, а кількість встановленого устаткування за рахунок списання непридатного до експлуатації скоротилася на 13,7%.

Завдання 27. Двигун, який працює з максимальною потужністю 150 кВт працює протягом доби, за 19 годин виробив 2350 кВт електроенергії.

Необхідно оцінити ефективність використання двигуна.

Завдання 28. Необхідно розрахувати фактичну середню потужність електростанції вагоноремонтного заводу, на якому протягом доби працювали 5 двигунів:

I-ий двигун працював з 2 до 8 години та виробив 6789,0 кВт/год. електроенергії;

II-ий двигун працював з 3 до 9 години та виробив 10345,0 кВт/год. електроенергії;

III-ий двигун працював з 6 до 11 години та з 16 до 22 години, виробивши 13349,0 кВт/год. електроенергії;

IV-ий двигун працював з 14 до 23 години та виробив 4567,0 кВт/год. електроенергії;

V-ий двигун працював з 12 до 24 години та виробив 14511,0 кВт/год. електроенергії;

Завдання 29. На підставі даних таблиці визначити відсоток виконання плану з виробництва насосних станцій.

Таблиця 12 – Вихідні дані

Найменування насосних станцій	Ціна, тис. грн.	Випуск, шт.	
		факт	план
НС-ЦБн.-40(кВт)	240	104	100
НС-ЦБп.-50(кВт)	357	100	90
НС-ЦБс.т.-60(кВт)	455	302	290

Завдання 30. Необхідно розподілити сумарні цехові витрати на продукцію W, V, G якщо:

1. За калькуляцією загальна сума цехових витрат склала - 1896,5 тис.грн.
2. Загальний фонд заробітної плати основних робітників цеху за цей же період склав - 1089,4 тис.грн.
3. Згідно з нарядами, за виготовлення 1^{-ої} деталі виду:
 - 3.1. W робітникам була нарахована заробітна плата в розмірі 125,3 грн.
 - 3.2. V робітникам була нарахована заробітна плата в розмірі 159,1 грн.
 - 3.3. G робітникам була нарахована заробітна плата в розмірі 189,6 грн.

Завдання 31. Необхідно проаналізувати виконання плану за собівартістю товарної продукції, якщо в базисному періоді було виготовлено 8951 одиниць виду N і при цьому витрати на виробництво та реалізацію продукції склали 10125,3 тис.грн.

В базисному періоді реалізація даного виду продукції здійснювалася за ціною 1529,4 грн.

В звітному періоді рівень витрат на 1 грн. товарної продукції склав 1301,9 грн.

Завдання 32. Необхідно оцінити динаміку випуску продукції в умовно-натуральному вираженні.

Таблиця 13 – Вихідні дані

Види продукції	Випуск, од.	
	базисний період	звітний період
A12F	1250	1398
D23S	1569	1267
3W7E	897	752
Q11W	2547	2478
V99B	3561	3189
4ST6	1007	1250

Завдання 33. За даними відділу кадрів трамвайно-тролейбусного управління (ТТУ) є наступні дані по складу персоналу ТТУ:

Неповну середню освіту в ТТУ мали 345 осіб, з них: 145 чоловіків, у тому числі зі стажем роботи до 5 років - 45 чоловіків та 50 жінок; стаж роботи від 5 до 10 років - 56 чоловіків і 74 жінки; серед жінок 76 працювали в ТТУ більше 10 років;

Середню освіту в ТТУ мали 790 чоловіків та 450 жінок, з яких до 5 років працювали 235 чоловіків і 198 жінки; більше 10 років працювали 359 чоловіків і 202 жінки;

Вищу освіту в ТТУ мали 205 осіб, з яких працювали в ТТУ до 5 років 35 чоловіків і 65 жінок; від 5 до 10 років - 40 чоловіків і 30 жінок; більше 10 років - 25 чоловіків і 10 жінок.

Потрібно побудувати таблицю, виконати складне групування та зведення показників.

Завдання 34. Необхідно оцінити використання наявного та встановленого устаткування за наступними даними:

1. В цеху протягом звітного періоду фактично працюють - 895 одиниць устаткування.

2. В резерві знаходилися - 35 одиниць устаткування.

3. Заплановано в капітальному та середньому ремонті - 48 одиниць устаткування.

4. В простой - 56 одиниць устаткування.

5. Кількість невстановлених одиниць устаткування склала - 56.

Завдання 35. Експлуатаційна діяльність підприємства з санітарного очищення міста характеризується наступними даними: середнє інвентарне число машин склало - 25 одиниць, середнє число машин у роботі - 17 одиниць, кількість машино-днів у роботі - 5340, кількість машино-годин у роботі (в наряді) - 52500, кількість машино-годин у русі - 60350, загальний пробіг машин - 900200 кілометрів, пробіг з вантажем (сміттям) - 455000 кілометрів, число ходок із вантажем - 23500, вивіз сміття - 123000 м³.

Потрібно визначити: коефіцієнт використання парку машин; число днів роботи однієї машини; середню тривалість одного машино-дня роботи; коефіцієнт використання часу в наряді на рух; швидкість руху однієї машини; коефіцієнт використання пробігу; середнє навантаження сміття на одну ходку.

Завдання 36. На підставі даних таблиці визначити відсоток виконання плану з виробництва насосних станцій.

Таблиця 14 – Вихідні дані

Найменування насосних станцій	Ціна, тис. грн.	Випуск, шт.	
		план	факт
НС-ЦБн.-370(кВт)	234	240	242
НС-ЦБп.-470(кВт)	357	125	100
НС-ЦБс.т.-770(кВт)	542	345	357

Завдання 37. В звітному періоді передбачалося збільшити випуск товарної продукції на 18,9%, при цьому витрати на виробництво та реалізацію одиниці продукції потрібно знизити на 21,3%.

Необхідно визначити зміну собівартості всієї товарної продукції.

Завдання 38. Потрібно розрахувати для складання статистичного звіту за формою № 1-ПВ:

⌘ фонд заробітної плати робітників вагоноремонтної дільниці;

⌘ показники середньої заробітної плати робітників вагоноремонтної дільниці;

⌘ показники використання робочого часу робітників вагоноремонтної дільниці;

⌘ перевірити взаємозв'язок між вищезгаданими показниками.

Вихідні дані:

1. За фактично відпрацьований час і обсяг виконаних робіт робітникам вагоноремонтної дільниці за відрядними розцінками та годинними тарифними ставками була нарахована заробітна плата всім у розмірі 25,29 тис.грн.

2. Оплата щорічних відпусток - 3,21 тис.грн.

3. Доплати за роботу в нічний час - 1,67 тис.грн.

4. Оплата днів неявок у зв'язку з виконанням державних обов'язків - 1,53 тис.грн.

5. Премії за якість праці та виконані роботи - 2,69 тис.грн.

6. Оплата понаднормових годин роботи - 1,08 тис.грн.

7. Надбавки за вислугу років - 1,84 тис.грн.

8. Оплата пільгових годин підлітків - 0,78 тис.грн.

9. Оплата внутрішньозмінних простоїв погодинників - 0,83 тис.грн.

10. Оплата внутрішньозмінних простоїв відрядників - 2,17 тис.грн.

11. Оплата внутрішньозмінних простоїв через відключення електроенергії - 0,91 тис.грн.

12. Надбавка бригадирам - 3,01 тис.грн.

13. Надбавка погодинникам - 1,64 тис.грн.

14. Доплата відрядникам у зв'язку із змінами умов праці - 0,36 тис.грн.

15. Доплата за навчання учнів на виробництві - 1,21 тис.грн.

16. За березень 2011 року робітники відпрацювали 429 людино-днів і 3258 людино-годин.

17. За розрахунками середньооблікова чисельність в березні - 35 осіб.

Завдання 39. Необхідно проаналізувати виконання плану за собівартістю товарної продукції (тис.грн.).

Таблиця 15 – Вихідні дані

Показники	За планом	Фактично
Собівартість товарної продукції за оптовими цінами	69589,3	71251,8
Повна собівартість товарної продукції	53897,1	52125,4

Завдання 40. На підставі даних таблиці визначити: валовий оборот; внутрішньогосподарський оборот; валову продукцію; товарну продукцію по металургійному комбінату.

Таблиця 16 – Вихідні дані

Найменування продукції	Виготовлено, тис. т	Спожито на власні потреби, тис. т	Оптові ціни, грн. за 1 т
Чавун	18,2	13,8	655
Сталь	15,3	15,2	875
Алюміній	12,3	11,9	1155

Завдання 41. На підприємстві в базисному періоді планували виготовити продукції вартістю 700,0 тис.грн.

Фактично в базисному періоді підприємство виготовило продукції вартістю 630,0 тис.грн.

В звітному періоді планували збільшити обсяг продукції на 2,5%, але планове завдання було недовиконане на 1,3%.

Необхідно визначити вартісну величину випуску продукції в звітному періоді.

Завдання 42. Для складання статистичного звіту за формою № 1-ПВ “Звіт з праці” необхідно розрахувати показники чисельності (середньооблікову, середньоаявочну та середнє число фактично працюючих) за тиждень.

Таблиця 17 – Вихідні дані

Дні тижня	Чисельність за списками цеху, осіб	Присутні на робочих місцях, осіб	Мали цілоденні простої, осіб
Понеділок	356	326	-
Вівторок	369	360	9
Середа	302	300	-
Четвер	400	399	15
П'ятниця	381	368	-

Завдання 43. Кількість виробленої продукції склала 25989,3 т, при цьому кількість витрачених матеріалів 45963,2 т, а відходи матеріалів - 5986,7 т.

Визначити матеріаломісткість продукції, коефіцієнт використання матеріалів і відсоток відходів матеріалів у виробництві.

Завдання 44. Експлуатаційна діяльність підприємства з санітарного очищення міста характеризується наступними даними: середнє інвентарне число машин склало - 15 одиниць, середнє число машин у роботі - 11 одиниць, кількість машино-днів у роботі - 5060, кількість машино-годин у роботі (в наряді) - 51300, кількість машино-годин у русі - 29000, загальний пробіг машин - 923250 кілометрів, пробіг з вантажем (сміттям) - 434000 кілометрів, число ходок із вантажем - 20200, вивіз сміття - 223100 м³.

Потрібно визначити: коефіцієнт використання парку машин; число днів роботи однієї машини; середню тривалість одного машино-дня роботи; коефіцієнт використання часу в наряді на рух; швидкість руху однієї машини; коефіцієнт використання пробігу; середнє навантаження сміття на одну ходку.

Завдання 45. Необхідно охарактеризувати динаміку продуктивності праці та трудоемності за двома насосними станціями підприємства водопровідно-каналізаційного господарства, якщо:

■ на насосній станції першого підйому - за рахунок зниження кількості технологічних операцій на 5 од., трудомісткість знизилася на 6,19%;

■ на насосній станції другого підйому - за рахунок раціоналізаторських

пропозицій продуктивність праці збільшилася на 2,31%.

Потрібно побудувати таблицю, виконати складне групування та зведення показників.

Завдання 46-50. Користуючись даними таблиці, необхідно дати узагальнюючу оцінку виробничій діяльності підприємства міського господарства. Тобто необхідно розрахувати індекси деяких похідних узагальнюючих показників (продуктивність праці, фондоозброєність праці, фондівіддача основних фондів, рентабельність основних фондів, праці та продукції) і на основі їх порівняльного аналізу зробити висновки щодо зміни ефективності використання ресурсів підприємства, а також дати узагальнюючу оцінку його виробничій діяльності в цілому.

Таблиця 18 – Зміна основних показників роботи підприємства (у відсотках до базисного періоду)

Номер підприємства (завдання)	Кількість працівників	Основні фонди	Обсяг продукції (послуг)	Прибуток
<u>46</u>	101	104	105	107
<u>47</u>	99	102	104	106
<u>48</u>	94	95	97	99
<u>49</u>	98	99	102	104
<u>50</u>	102	105	107	109

Завдання 51. Наявність і рух основних фондів за повною первісною вартістю комунального підприємства характеризується наступними даними (тис.грн.): наявність основних фондів на початок року склала 6150, надійшло за рік, усього – 250, у тому числі нових – 50, вибуло за рік, усього – 150, у тому числі ліквідовано – 65. Наявність основних фондів на кінець року за залишковою вартістю склала 2250 тис.грн.

За наведеними даними:

- 1) складіть баланс наявності та руху основних фондів за їх повною первісною вартістю;
- 2) визначте коефіцієнти введення, оновлення, вибуття, ліквідації, приросту, придатності та зносу основних фондів.

Завдання 52. Повна первісна вартість основних фондів підприємства зеленого господарства на початок року склала 16500 тис.грн., їх знос на початок року – 30%, введено за рік нових основних фондів на суму 850 тис.грн., вибуло основних фондів за первісною вартістю – 300 тис.грн., за залишковою вартістю – 100 тис.грн. Вартість закінченого капітального ремонту склала 1725 тис.грн., річна норма амортизації – 10%.

Визначте:

- 1) повну первісну і залишкову вартість основних фондів на кінець року;
- 2) показники руху та технічного стану основних фондів.

Завдання 53. Вартість основних виробничих фондів водопровідно-каналізаційного господарства на 1-е січня звітного року склала 2390 тис.грн., на 1-е квітня – 2410, на 1-е липня – 2435, на 1-е жовтня – 2450 тис.грн. До кінця року ніяких змін щодо надходження або вибуття основних фондів на підприємстві не було. Середня облікова чисельність робітників у звітному періоді склала 125 осіб, обсяг реалізованих послуг – 1805 тис.грн.

Визначте:

- 1) середньорічну вартість основних виробничих фондів;
- 2) фондovіддачу (капіталovіддачу) основних фондів, фондовіддача (капіталовіддача) продукції (послуг), фондовіддача праці одного працівника.

Завдання 54. Обсяг реалізованих послуг каналізаційним підприємством у звітному періоді склав 95589 тис.грн., прибуток – 3550 тис.грн., середня вартість основних виробничих фондів – 294520 тис.грн. Середньооблікова чисельність працівників склала 2180 осіб. Питома вага робітників у загальній чисельності працівників підприємства становить 70%.

Визначте:

- 1) фондovіддачу основних фондів і фондовіддача каналізаційних послуг;
- 2) фондорентабельність основних фондів;
- 3) фондовіддача праці одного працівника та одного робітника;
- 4) середньорічний виробіток одного працівника та одного робітника.

Завдання 55. Обсяг виконаних ремонтно-будівельних робіт дорожнім ремонтно-будівельним підприємством у звітному році склав 3830 тис.грн., наявність основних фондів на початок року – 4065 тис.грн., надійшло за рік нових основних фондів – 810 тис.грн., вибуло за рік – 507 тис.грн., середньооблікова чисельність робітників складала 85 осіб.

Визначте:

- 1) коефіцієнти оновлення і вибуття основних фондів;
- 2) фондівіддачу основних фондів і фондоємність продукції;
- 3) фондоозброєність праці одного робітника;
- 4) середньорічний виробіток одного працівника.

Завдання 56. Вартість основних виробничих фондів зеленого господарства на початок року складала 16,5 млн.грн., 1-го березня надійшло основних фондів на суму 0,85 млн.грн., 1-го жовтня вибуло основних фондів на загальну величину – 0,3 млн.грн. Прибуток підприємства у звітному році склав 0,62 млн.грн.

Визначте:

- 1) коефіцієнти надходження і вибуття основних фондів;
- 2) середньорічну вартість основних фондів;
- 3) рівень рентабельності основних фондів.

Завдання 57. Обсяг виробництва продукції на підприємстві з ремонту рухомого складу міськелектротранспорту у звітному періоді у порівнянні з базисним збільшився на 10%, величина основних фондів за цей же період зросла на 3%, а середньооблікове число працівників збільшилось на 2%.

Визначте відносну зміну показників фондівіддачі основних фондів, фондоємності продукції, фондоозброєності праці, продуктивності праці та трудомісткості продукції.

Завдання 58. Кількість наявного устаткування на підприємстві газового господарства на дату обстеження склала 20 одиниць, в тому числі встановлених 18, а фактично працюючих 15 одиниць. У три зміни працювало 8 одиниць, у дві – 5 і в одну зміну – 2 одиниці; не працювало на день обстеження із

встановленого устаткування 3 одиниці устаткування.

Визначте коефіцієнти готовності устаткування до роботи, використання встановленого устаткування, використання наявного устаткування, коефіцієнти змінності встановленого і працюючого устаткування.

Завдання 59. Кількість працівників підприємства у базисному періоді становила 450 осіб, у звітному – 420, продуктивність праці одного працівника за цей період збільшилась на 5%, фондоозброєність праці зменшилась на 2%, а прибуток збільшився на 7%.

Визначте відносну зміну:

- 1) обсягу виробництва продукції і вартості основних фондів;
- 2) фондівіддачі основних фондів і фондоємності продукції;
- 3) рівня рентабельності основних фондів і продукції.

Завдання 60. Середня вартість основних фондів водопровідного підприємства за останні п'ять років зросла на 10%, обсяг виробництва продукції збільшився на 20%, чисельність працівників зросла на 8%, прибуток збільшився на 25%.

Визначте:

- 1) загальний темп зростання показників фондівіддачі основних фондів, фондоємності продукції, рівня рентабельності основних фондів, рентабельності продажу, продуктивності праці;
- 2) середньорічний темп зростання обсягу продукції, вартості основних фондів і прибутку підприємства.

Завдання 61. Облікова чисельність працівників туристської фірми, що почала свою діяльність із 14 травня становила: 14 – 17 травня – 8 осіб; 18 – 20 травня – 10; 21 – 24 травня – 12; 25 – 31 травня – 15 осіб. Середньооблікова чисельність працівників фірми склала: за червень – 16 осіб, III квартал – 19, жовтень – 15, листопад – 12, грудень – 10 осіб.

Визначте: середньооблікову чисельність працівників фірми за травень, II квартал, 1-ше півріччя, IV квартал, 2-ге півріччя і за рік.

Завдання 62. Маємо наступні дані (див. табл. 19) по житловому ремонтно-експлуатаційному підприємству за вересень про чисельність працівників облікового складу, які включають у розрахунок середньооблікової чисельності.

Таблиця 19 – Чисельність працівників облікового складу, осіб.

Період	Облікова чисельність працівників	Явки працівників на роботу щодня	З них не працювало
1 – 3	520	501	-
4 – 5	525	503	3
8 – 12	527	505	1
15 – 19	523	500	2
22 – 26	524	507	-
29 – 30	530	510	4
Вихідні дні місяця: 6, 7, 13, 14, 20, 21, 27, 28			

Визначте:

- 1) показники середньої облікової, середньої явочної чисельності та середньої чисельності фактично працюючих осіб за вересень;
- 2) коефіцієнти використання середньої облікової і середньої явочної чисельності працівників, а також коефіцієнт явок працівників на роботу.

Завдання 63. Облікова чисельність водіїв трамвайного депо на 1-е жовтня становила 280 осіб, 5 жовтня прийнято на роботу 7 осіб, 12 жовтня вибуло 3 особи, 25 жовтня було прийнято на роботу 2 особи. До кінця місяця ніяких змін щодо прийому або вибуття водіїв на роботу не було. Коефіцієнт використання середньооблікової чисельності водіїв склав 0,95.

Визначте:

- 1) облікову чисельність водіїв на кінець жовтня;
- 2) середньооблікову чисельність водіїв за жовтень;
- 3) середню чисельність фактично працюючих водіїв.

Завдання 64. Середньооблікова чисельність працівників підприємства теплових мереж склала: у січні – 325 осіб, лютому – 330, березні – 338, у II кварталі – 345 і у II півріччі – 405 осіб.

Визначте середньооблікову чисельність працівників даного підприємства за I квартал, I півріччя і за рік.

Завдання 65. Облікова чисельність працівників житлового ремонтно-експлуатаційного підприємства на початок року становила 460 осіб. Протягом року прийнято на роботу 95 осіб, звільнено 75, у тому числі у зв'язку: із закінченням терміну договору – 10 осіб, переходом на іншу роботу – 5, виходом на пенсію – 3, вступом до навчальних закладів – 6, за власним бажанням – 48, за прогули й інші порушення трудової дисципліни – 3 особи. Середньооблікова чисельність працівників за рік становила 450 осіб, чисельність працівників, які знаходяться в списках увесь рік склала 276 осіб.

За наведеними даними:

- 1) побудуйте баланс робочої сили;
- 2) визначте коефіцієнти загального обороту працівників, прийому, вибуття, плинності кадрів, відновлення працівників, постійності кадрів.

Завдання 66. Кількість людино-днів явок на роботу працівниками виробничого управління житлово-комунального господарства за квітень звітного року склала 2275, кількість неявок за робочі дні – 155, кількість неявок за вихідні дні – 885, кількість цілоденних простоїв склала 120 людино-днів. У цьому місяці підприємство працювало 21 день.

Визначте:

- 1) середньооблікову, середньоявочну чисельність і середню чисельність фактично працюючих осіб за квітень;
- 2) коефіцієнт явок працівників на роботу і коефіцієнти використання середньої облікової і середньої явочної чисельності працівників.

Завдання 67. У бригаді по ремонту міської водопровідної мережі кількість відпрацьованих робітниками людино-днів за листопад склала 300, відпрацьованих людино-годин – 2250, у тому числі понадурочно (понаднормово) відпрацьовано – 60 людино-годин. Неявки робітників на роботу склали 180 людино-днів, нормальна тривалість робочого дня – 8 годин, нормальна тривалість робочого періоду – 22 дні.

Визначте:

- 1) показники середньооблікової чисельності працівників та середньої

- чисельності фактично працюючих осіб за листопад;
- 2) коефіцієнт використання середньооблікової чисельності працівників;
 - 3) середню фактичну тривалість урочного та повного робочого дня;
 - 4) коефіцієнти використання урочного та повного робочого дня;
 - 5) середню фактичну тривалість робочого періоду (місяця) в днях;
 - 6) коефіцієнт використання встановленої тривалості робочого періоду.

Завдання 68. Використання робочого часу в готельному господарстві за звітний рік характеризується такими даними: відпрацьовано працівниками 603955 людино-днів, цілоденні простої склали 1000 людино-днів, неявки працівників на роботу склали – усього 395954 людино-дні, у тому числі святкові та вихідні дні – 293664, чергові відпустки – 41871, через хворобу та з інших причин – 60419.

Визначте:

- 1) календарний, табельний і максимально можливий фонди робочого часу працівників;
- 2) коефіцієнти використання зазначених фондів робочого часу.

Завдання 69. Є такі дані про роботу комунального ремонтно-будівельного підприємства за звітний рік: обсяг ремонтно-будівельних робіт склав 336,5 тис.грн., середньооблікова чисельність робітників – 80 осіб, відпрацьовано людино-днів – 19921, відпрацьовано людино-годин – 155382.

За наведеними даними:

- 1) визначте рівні продуктивності праці одного робітника (середньогодинний, середньоденний, середньорічний);
- 2) з'ясуйте взаємозв'язок між показниками рівня продуктивності праці;
- 3) визначте показники середньої фактичної тривалості робочого періоду і робочого дня одного робітника.

Завдання 70. У бригаді по ремонту міських газових мереж місячна продуктивність праці одного робітника збільшилась на 7%, середня фактична тривалість робочого дня зменшилась на 2,5%, середня тривалість робочого місяця зросла з 20 до 22 днів.

Визначте, як змінилася середньогодинна продуктивність праці одного робітника.

Завдання 71-75. Визначте забезпеченість населення житлом на кінець року (середню житлову площу одного мешканця) на основі даних табл. 20.

Таблиця 20 – Вихідні дані

Показники	Номер завдання				
	<u>71</u>	<u>72</u>	<u>73</u>	<u>74</u>	<u>75</u>
Загальна площа на початок року, тис.м ²	5305	5390	5495	5600	5590
У тому числі житлової площі, %	71	69	68	70	72
Прибуло загальної площі за рік, тис.м ²	2200	2180	2250	2180	2320
У тому числі житлової площі, %	69	65	67	71	68
Вибуло загальної площі у зв'язку з ветхістю та аварійністю, тис.м ²	340	315	325	370	390
У тому числі нежитлова площа, тис.м ²	71	73	69	72	66
Чисельність населення на початок року, тис.осіб	415	420	410	413	425
Природний приріст населення, %	1,5	1,7	1,2	1,7	1,8
Механічний приріст населення, тис.осіб	2	1,5	3	2,5	1,8

Завдання 76. Знос фундаменту будинку складає 8%, стін - 20%, підлоги – 25%, перекриття – 14%, перегородок – 35%, інших конструктивних елементів – 15%. Питома вага фундаменту в загальній вартості будинку складає 10%, стін – 40%, підлоги – 8%, перекриттів – 17%, перегородок – 5%.

За наведеними даними:

- 1) визначте середній знос будинку;
- 2) побудуйте графік зносу будинку.

Завдання 77. Житлова площа одноповерхових будинків склала 80 тис.м², двоповерхових – 60, п'ятиповерхових – 550, дев'ятиповерхових – 450.

Визначте середню поверховість будинків.

Завдання 78. Кількість ліжко-діб в господарстві готелю склала – 425500, ліжко-діб в експлуатації – 310250, кількість ліжко-діб наданих – 130650, кількість календарних днів у звітному році склала 365.

Визначте середню кількість місць у готелі, коефіцієнт готовності готелю

до надання послуг (коефіцієнт пропускної спроможності готелю), коефіцієнт використання ліжко-діб в експлуатації.

Завдання 79. Територія міської забудови в звітному році у порівнянні з базисним зросла на 5%.

Загальна площа усіх зелених насаджень на території міської забудови в базисному році складала 720 гектарів, в звітному – 750.

Визначте, як змінився за даний період коефіцієнт озеленення міської забудови.

Завдання 80. Загальна протяжність усіх вулиць й проїздів міста складає 115 кілометрів.

Протяжність освітлених частин вулиць й проїздів дорівнює 100 кілометрів.

Кількість світильників склало 2045 одиниць.

За наведеними даними визначте:

- 1) коефіцієнт охоплення міста зовнішнім освітленням;
- 2) щільність мережі освітлення.

Завдання 81-85. Експлуатаційна діяльність тролейбусних господарств характеризується наступними даними (див. табл. 21).

Визначте:

- 1) коефіцієнт випуску машин на лінію;
- 2) середньодобову тривалість перебування рухомого складу на лінії;
- 3) середньоексплуатаційну швидкість руху машин;
- 4) кількість пасажирів, яка припадає на один машино-кілометр пробігу;
- 5) середній час у хвиликах, який витрачає пасажир на один кілометр руху.

Таблиця 21 – Показники роботи тролейбусних господарств

Показники	Номер господарства (завдання)				
	<u>81</u>	<u>82</u>	<u>83</u>	<u>84</u>	<u>85</u>
1	2	3	4	5	6
Середньоінвентарне число рухомого складу, од.	120	130	140	150	160
Середнє число машин, які перебувають у русі, од.	84	91	105	120	136

Продовження табл. 21

1	2	3	4	5	6
Число календарних днів у періоді, дн.	30	31	90	365	366
Кількість машино-днів у господарстві, маш.-дн.	2520	2821	9450	43800	49776
Кількість машино-днів у русі, маш.-дн.	1764	1975	7088	35040	42309
Кількість машино-годин в русі, тис.маш.-год.	22,9	30	107	490,5	571,2
Пробіг машин в машино-кілометрах, тис.маш.-км	343	450	1819	8584	10281
Число перевезених пасажирів, млн.осіб	2,1	2,7	12,7	64,4	72

Завдання 86-90. На основі даних табл. 22 визначте:

- 1) середнє число вагонів, що знаходяться в русі;
- 2) вагоно-дні в господарстві;
- 3) вагоно-дні в русі;
- 4) вагоно-години в русі;
- 5) пробіг рухомого складу в вагоно-кілометрах;
- 6) число перевезених пасажирів;
- 7) середній час у хвиликах, який витрачає пасажир на один кілометр руху.

Таблиця 22 – Показники роботи трамвайних господарств

Показники	Номер господарства (завдання)				
	<u>86</u>	<u>87</u>	<u>88</u>	<u>89</u>	<u>90</u>
Середньоінвентарне число рухомого складу, од.	105	85	135	300	150
Число календарних днів у періоді, дн.	365	366	90	30	31
Коефіцієнт випуску вагонів на лінію, %	80	75	70	68	79
Середньодобова тривалість перебування рухомого складу на лінії, год.	15	14	14,5	14,3	13
Середньоексплуатаційна швидкість руху вагонів, км/год.	17	16	15	16,5	17,1
Число пасажирів, що припадає на один вагоно-кілометр пробігу, осіб	8	7	9	7	8

Завдання 91. Фонд річної оплати праці робітників ремонтно-будівельного підприємства склав 1056375 грн., денної – 960341 грн., годинної – 889205 грн. Середньооблікова чисельність робітників становить 80 осіб, ними

відпрацьовано 19921 людино-днів та 155382 людино-годин.

Визначте:

- 1) показники середньорічної, середньоденної і середньогодинної заробітної плати одного робітника;
- 2) з'ясуйте взаємозв'язок між показниками рівня середньої заробітної плати.

Завдання 92. Середньогодинна заробітна плата одного робітника підприємства зовнішнього освітлення в звітному році у порівнянні з базисним збільшилась на 15%, середня фактична тривалість робочого дня зменшилась на 2%, а середня фактична тривалість робочого року одного робітника зросла на 1,5%.

Необхідно визначити, як змінилась за даний період середньорічна і середньоденна заробітна плата одного робітника.

Завдання 93. Середня фактична заробітна плата одного працівника водопровідного господарства в звітному році відносно до базисного збільшилась на 17%, а середня фактична заробітна плата одного працівника каналізаційного господарства за цей час зросла на 16,5%. Фактична чисельність працівників у звітному році склала: по водопровідному господарству – 730 осіб, по каналізаційному – 650.

Необхідно визначити, як змінилась середньорічна заробітна плата одного працівника в цілому по водопровідно-каналізаційному господарству.

Завдання 94. Продуктивність праці одного працівника туристської фірми “Студбудавна” зросла на 12,5%, а середня заробітна плата – на 8,5%.

Визначте:

- 1) коефіцієнт порівняння зростання продуктивності праці із зростанням середньої заробітної плати (коефіцієнт випередження);
- 2) коефіцієнт порівняння зростання середньої заробітної плати із зростанням продуктивності праці (обернений показник);
- 3) коефіцієнт еластичності.

Завдання 95. У звітному місяці порівняно з базовим на підприємстві зеленого господарства грошові витрати на виробництво різновидів квіткової

продукції зменшилися на 5%, а фізичний обсяг виробництва цієї продукції зріс в 1,2 рази.

Необхідно визначити, як змінилась за даний період собівартість квіткової продукції.

Завдання 96. Дохід від реалізації тепла споживачам на підприємстві теплових мереж за наведені нижче роки склав (млн.грн.): перший рік (базисний) – 125,6; другий – 135,6; третій – 147,9; четвертий – 150,3.

Визначте:

- 1) ланцюгові та базисні абсолютні прирости доходу від реалізації тепла;
- 2) ланцюгові та базисні темпи зростання;
- 3) абсолютне значення одного відсотку приросту доходу;
- 4) середній рівень ряду динаміки;
- 5) середній темп зростання даного показника.

Завдання 97. Господарська діяльність каналізаційного підприємства в звітному році характеризується наступними даними (тис.грн.): виручка (дохід) від реалізації продукції (послуг) склала – 86921; собівартість реалізованої продукції (послуг) – 64099; власний капітал – 163009; валовий прибуток – 22822; операційний прибуток – 12325; чистий прибуток – 15149.

Визначте:

- 1) рентабельність поточних витрат;
- 2) рентабельність власного капіталу;
- 3) валову, операційну і чисту рентабельність продажу.

Завдання 98. Залишки оборотних коштів підприємства на початок кожного місяця склали (тис.грн.): на 1-ше січня – 170; на 1-ше лютого – 190; на 1-ше березня – 200; на 1-ше квітня – 210. Обсяг реалізованої продукції склав 320 тис.грн.

Визначте:

- 1) коефіцієнт обернення оборотних коштів (швидкість обігу);
- 2) коефіцієнт закріплення (завантаження) оборотних коштів;
- 3) середню тривалість одного обороту оборотних коштів.

Завдання 99. Прибуток водопровідного підприємства в звітному періоді стосовно базисного збільшився на 10%, обсяг продажів від реалізації води споживачам зріс на 8%, вартість основних виробничих фондів збільшилась на 5%, чисельність працівників зменшилась на 2%, собівартість реалізованої продукції зменшилась на 1,5%.

Визначте індекси рівня рентабельності поточних витрат, продажу, основних виробничих фондів, праці.

Завдання 100. Дохід комунального підприємства в звітному періоді порівняно з базисним збільшився на 15%, обсяг реалізованих послуг у фізичних одиницях за цей період зріс на 5%, собівартість реалізованих послуг зменшилась на 2%, прибуток збільшився на 10%.

Визначте індекси:

- 1) середнього тарифу одиниці реалізованих послуг;
- 2) собівартості одиниці реалізованих послуг;
- 3) рівня рентабельності продажу;
- 4) рівня рентабельності поточних витрат.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Галицька Е.В., Ковтун Н.В., Моторина Т.М. та ін. Статистика. К.: ВПЦ “Київський університет”, 2002.
2. Економічна статистика / Р.М. Моторин, А.В. Головач, А.В. Сидорова та ін.; За заг. ред. Р.М. Моторина. – К.: КНЕУ, 2005.
3. Ефимова М.Р., Ганченко О.И., Петрова Е.В. Практикум по общей теории статистики: Учеб. пособие.-2-е изд. перераб. и доп. - М.: Финансы и статистика, 2003.
4. Лугінін О.Є., Білоусова С.В. Статистика: Підручник. К., Центр навчальної літератури, 2005.
5. Лугінін О.Є., Фомішин С.В. Статистика національної економіки та світового господарства: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006.
6. Мармоза А.Т. Практикум із статистики. – Київ: Кондор, 2005.
7. Мармоза А.Т. Теорія статистики. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2003.
8. Статистика: Підручник / А.В. Головач, А.М. Єріна, О.В. Козирєв та ін. – К.: Вища школа, 1993.
9. Статистика: Учебник / И.И. Елисеева, И.И. Егорова и др.; Под ред. проф. И.И. Елисеевой. – М.: Изд-во “Проспект”, 2003.
10. Тарасенко І.О. Статистика: Навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006.
11. Теорія статистики: Навчальний посібник / Вашків П.Г., Пастер П.І., Сторожук В.П., Ткач Є.І. – К.: Либідь, 2004.
12. Уманець Т.В. Загальна теорія статистики: Навч. посібник. – К.: Знання, 2006.
13. Фінансова статистика (з основами теорії статистики): Підручник / А.В. Головач, В.Б. Захожай, Н.А. Головач, А.А. Шустіков. – К.: МАУП, 2005.
14. Штангрет А.М., Копилюк О.І. Статистика: Навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2005.
15. Яковлев Г.А. Экономика и статистика туризма: Уч. пособие. М.: Изд-во РДЛ, 2007.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Методичні вказівки

до виконання розрахунково-графічного завдання, проведення практичних
занять і рекомендації до самостійного вивчення дисципліни

“СТАТИСТИКА ПІДПРИЄМСТВ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА”

(для студентів 4 курсу денної і 3 курсу заочної форм навчання напряму
підготовки 6.030504 – “Економіка підприємства”)

Укладачі: **Костюк Василь Остапович,**
Гайденко Сергій Миколайович

Редактор: *О. В. Тарасюк*
Комп'ютерне верстання: *І. В. Волосожарова*

План 2011, поз. 314 М

Підп. до друку 23.06.2011	Формат 60x84/16
Друк на ризографі.	Ум. друк. арк. 2,5
Зам. №	Тираж 50 пр.

Видавець і виготовлювач:
Харківська національна академія міського господарства,
вул. Революції, 12, Харків, 61002
Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК № 4064 від 12. 05. 2011 р.